

—r— „Slovenec“ — prekljuje! V 238. številki je „Slovenec“ z znano predrznostjo naskočil tovariša Gregorca, učitelja v Toplicah na Dolenskem, češ, da je ob sedanjih državno-zbornih volitvah ponarejal glasovnice. V 241. št. pa priobčuje isti „Slovenec“ to-le novico:

— Volitev v Toplicah. Pod to dnevno novico smo prinesli v listu z dne 19. oktobra, št. 238, vest, da je gospod Dragotin Gregore, učitelj v Toplicah pri Novem mestu, ob priliki zadnjih državnozbornih volitev glasovnice ponarejal. Iz došlih informacij smo se pa prepričali, da ta vest ne odgovarja resnici, kar tukaj lojalno priznamo. Uredništvo lista.

—r— Počemu pa centrala Slom. Zv. ne sklene nobene resolucije za regulacijo učit. plač? Zato, ker Jaklič to skrbno sedaj preperečuje, ker sicer bi moral v dež. zboru še celo podpirati regulacijo plač in bi moral glasovati za in proti zvišanju učiteljskih plač.

—r— Ravnikar zoper postopanje klerikalne stranke. Skrajnemu zatiranju učiteljskega od strani klerikalcev se je končno tudi poslanec Ravnikar uprl. V zadnjem zasedanju dež. zbora ni maral glasovati proti koristim učiteljev. S tem je pa ostro obsodil postopanje klerikalne stranke pri reševanju učiteljskih vprašanj, hkrati pa tudi nekorektno postopanje svojega kolega — Jakliča.

—r— Ravnikar se je postavil na edino pravo stališče učiteljskega. S korakom, ki ga je storil Ravnikar v zbornici, je pričel edino pravo stanovsko politiko in je s tem pričel zastopati načela organizacije Slom. Zveze — katere odbornik je. Najbrže je spoznal, da je bil zadnji korak protiglasovanja slep korak, in je sedaj to ublažil.

—r— Tudi to smo zvedeli, da se je Ravnikar pri zadnjem in predzadnjem glasovanju za regulacijo učiteljskih plač upiral glasovito proti in da je bil Jaklič eden zadnjih, ki je s skrajnim pritiskom vplival nanj, češ, saj on ni zastopnik Slomškove Zveze in zastopnik učiteljskega v deželnem zboru.

—r— Niso se upali Ravnikarju izročiti šolskega referata v deželni odbor, ker so se bali, da bi Ravnikar preveč ne ustrežal učiteljski. On jim je prepošten in bi ne mogel z mirno vestjo prenašati tiranstva in ekskuzivnosti. Zato so šolski referat izročili zdravniku dr. Zajcu, ki so ga izvolili v deželni odbor, dasi je bil Ravnikar Jarčev namestnik in bi torej on moral biti izvoljen za deželnega odbornika. Ravnikarja pa so prezrli in ga s tem užalili, a tudi Slomškovi Zvezi so dali zausnico, saj so klerikalci s tem neopravičljivim dejanjem pokazali, da prezirajo učitelja, čeprav je klerikalci in odbornik Slomškove Zveze. Ali se bodo sedaj spametovali?

—r— Pončna obrtna razstava za druge obrtniške rokodelce v Krškem. Misel, da bi se v Krškem priredila taka razstava, sta izročila tov. dr. Tom. Romih, ravnatelj mešč. in obrtno nadaljevalne šole, in tov. strokovni učitelj Karel Humek.

—r— Iz učiteljske službe. Učiteljica na deški rudniški šoli v Idriji Avrelia Schittinogova je dobila službo suplentinje na državni ljudski šoli v Trstu. Za suplentinjo na dekliški rudniški šoli je imenovana učiteljska kandidatinja Zdenka Bloudkova. Učiteljska kandidatinja Franciška Grumova pride kot suplentinja v Trnje. Suplentinja Jerica Vesenjakova v Moravčah je imenovana za prov. učiteljico za Peče; suplentinja Franciška Trpinova na Homeu za prov. učiteljico v St. Vidu pri Brdu; prov. učiteljica Vilhalda Pevčeva je premeščena iz Tunjice v Komendo; prov. učiteljica Mariji Delakovi v Pečah se je poverilo supriranje v Krtini.

Štajerske vesti.

—s— Neverjetna skrb oblasti za šulferajnsko šolo v Cirkaku. Ker je nova nemška šola v Cirkaku, ki jo zida šulferajni, popolnoma brez potrebe, se je ljudstvo z malo izjemo dvignilo kot en mož proti drzni nakani šulferajnovi. Vendar se je vse vršilo v mejah dostojnosti in niti nobeno oko postave ni moglo najti dlake v jajcu. Nemški listi, pred vsem „Marburger Zeitung“, „Grazer Tagblatt“ in „Tagespost“ in seveda tudi ptujski „Štajerc“, so zagnali grozen vik in krik, da so Nemci, posebno zidarji in delavci pri stavbi v smrti nevarnosti, da jih Slovenci ne pobijejo. Širile so se govorice, ki so zašle seveda tudi v nemške liste, da bodo Slovenci požgali šulferajnovcem hiše itd. Mariborsko okrajno glavarstvo je naselilo na ta poročila in je poslalo takoj orožniško asistenco za šulferajnovce v Cirkak. In tako morajo ubogi orožniki čuvati naše „patriotične“ Nemce in v dolgočasnih nočnih urah se zabavati s poslušanjem sovinega skovikanja in šumljanjem valov Mure. Čudno skrb imajo vladni organi za prusofilske protestantske šulferajnovce in šulferajnovce.

—s— Svoji k svojim! Še vedno je nekaj, tudi slovenskih okrajnih šolskih svetov zlasti na Štajerskem, ki razne učiteljske službe razpisujejo sicer v nemških dnevnikih in v nemških pedagoških listih, za naše stanovsko glasilo („Učit. Tov.“ ali „Popotnik“) pa nimajo denarja. Ali si naj slovenski učitelji naročajo zaradi te nezavednosti razne nemške liste, da morejo zasledovati, kje je

izpraznjeno kako učiteljsko mesto na slovenski šoli? To smo grajali še lansko leto, žal, da le z neznatnim uspehom. Prosimo slovensko učiteljsko in zlasti zatopnike učiteljskega v krajnih in okrajnih šolskih svetih, naj zastavijo svoj vpliv, da se ta nedostatek, ki je nam v dvojnem oziru v škodo, odpravi!

—s— Iz ormoškega okraja. Vodstvo ormoške nemške šole razpošilja sedaj okoliškimi slovenskim šolam seznam učencev iz njih okoliša, pisane z nemškimi pravopisom, in prosi za podatke. Pozivamo vsa šolska vodstva in župne urade, da te nepravilne sezname odločno zavrnejo in dajo pojasnila le, če so imena — kakor določajo zakone naredbi — pravilno pisana. To velja seveda tudi za druge kraje!

—s— Dr. Vrstovšek denuncira. Kakor piše „Narodni Dnevnik“, vidi poslanec dr. Vrstovšek svoje nalogo v tem, da tiste ljudi, ki so pri letošnjih volitvah agitirali zoper njega, kar po vrsti denuncira in jih hoče spraviti v kazen. Najprvo je lažljivo ovadil dr. Pirnata v St. Ilju; ta je dr. Vrstovška tožil, in bo Vrstovšek ušel zasluženi kazni le, če se mu posreči se skriti za imuniteto. Potem je zopet denunciral pri okrajnem šolskem svetu nadučitelja tov. Kelca iz Novostiže zaradi neke zadeve, ki se Vrstovška prav nič ne tiče, torej iz samega veselja do ovadstva. Zoper tov. Kelca uvedena sodna preiskava je bila ustavljena, ker se je izkazalo, da ni tov. Kelce prav nič kaznjivega govoril. Tako se je Vrstovšek zopet blamiral. No, mi smo prepričani, da bo vkljub temu korajžno naprej — denunciral. To tudi popolnoma odgovarja človeku, ki je tako neznačajen, da je svojo napredno preteklost vrgel v koš, zatajil svoje prepričanje in svojo moško čast zaradi — polne skledice.

—s— Franc Jožefova šola v Ljutomeru priredi v nedeljo 13. novembra v gostilnici g. Vaupotiča v Ljutomeru šolsko tombolo v prid ubožni šolski mladini. Začetek ob 6. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi šolsko vodstvo.

—s— Iz deželnega šolskega sveta. Definitivno je nameščen prov. učitelj na ljudski šoli v Šoštanj Mitoš Tajnik. Premeščena je def. učiteljica pri Sv. Juriju v Slov. gor. Marija Zelesnik pri Križu nad Mariborom.

—s— Okrajni šolski svet celjski je imel dne 31. oktobra t. l. svojo redno sejo v kateri se je vzel na znanje več tekočih zadev, kakor: V. Kosijevi, učit. na Teharju, se je podaljšal dopust in jo nadalje nadomestuje F. Levstik; B. Žizkova se je zaradi poroke odpovedala službi v Smartnem in ji je okr. šol. svet tem povodom sklenil izreči priznanje za zvesto službovanje; nadalje se je pripravila neka prošuja za 6. starostno doklado; zavrnila se je pritožbo neke stranke zaradi nesprejema v nemško šolo v Štorah; sklenilo se je, da se ima šolsko leto na okoliški šoli v Celju začeti istočasno kakor na mestnih šolah; vzelo se je na znanje poročilo o letošnji okr. učiteljski konferenci v Celju; stavljal se je predlog za imenovanje nadučitelja na Dobru: pregledovali so se proračuni krajnih šolskih zakladov itd.

—s— Odlikovanje. Ivan Paulšek, nadučitelj v Račah, je dobil pri čebelarji razstavi na Dunaju za svoj predmet, ki je nekaj izrednega za čebelarje, najvišje odlikovanje — veliko zlato svetinjo. Čestitamo!

Goriške vesti.

—g— Zadnja številka „Tovariša“ je prinesla dopis s Spod. Krasa. Ker je slavno uredništvo že v naprej obljubilo prostora eventualnemu dopisu z druge strani, evo Vam odgovor z Zgornjega Krasa! — Prav je, da se je tovariš zglasil, hoteč nas zbuditi iz letargije; prav je pa tudi, da je nekaj pametnega povedal, da je naravnost brez olepšav pokazal v zrcalu sliko naših razmer. K temu se bo najbrž zglasil še kdo drugi ter povedal nam svoje mnenje. In tako bodi! Povejmo odkrito drug drugemu, kaj nas teži, ne bojmo se zamere — bolja mala zamera nego velika (stanovska) škoda! Prav je tudi, komenski kolega, da ste nas na marsikaj opozorili glede volitve v okr. šol. svet, glede menjavanja barv itd., a še bolj prav bi bilo, ako bi bili Vi to povedali pri društvenem zborovanju. Veste, tako-le ustno učinkuje sigurneje, ker se lahko tudi brezozirneje nastopi. In če hočete, tudi oklofuta se doma lahko brez rokavice, medtem ko je treba v javnosti ravnati bolj v rokavicah. Naposled je pa še riziko, kakšnih učinek bo imela ta javna klofuta. Utegne Vam jo kdo prestreči in odbiti tako, da plusknete po lastnem obrazu. Kdo bi bil potem blamiran? Ne vzemite mi tega v zlo, dragi tovariš, a previdnost je lepa reč! Je sicer morda vse prav, kar ste zadnjič povedali v „Tovarišu“, in Vam ne oporekam, le reči hočem, da bi bili lahko zadnjič pri zborovanju spravili to na dnevni red. Bilo bi lepše, lažje in hitreje stvar urediti. In danes bi mi že lahko imeli gotovo iniciativo, kako ravnati pri predstojeh volitvi v okr. šol. svet; vedeli bi že lahko približno, kdo in kako nas bo tu zastopal. A tako se utegne izcimiti iz Vašega dopisa le brezplodna polemika, mimo katere pojde volitev v okr. šol. svet, ki jo bo

prezrl marsikateri tovariš bodisi vedoma ali nevedoma.

Kar se tiče Vaše bojzani glede morebitne ustanovitve Slomškarije, se mi zdi, da pri nas tej ni prostora. Seveda je to stvar okr. učit. društva. Le ono samo bi utegnulo dati povod cepljenju. Toda danes je menda v učit. društvu vse učiteljsko okraja; le en tovariš in ena tovarišica tvorita zase nečastno izjemo, če nista morda v najnovejšem času zopet vstopila. Ta dva morda res računata na Slomškarijo; toda kar mi lahko pogrešamo, to je i za druge majhna pridobitev. Ne bodite torej pesimisti! Dokler združuje naše okr. društvo vse vse učiteljske, je bojazen zaradi razkola neutemeljena. Le ne kličimo volka, da res ne pride! Učiteljsko društvo naj pa pazi, da vlada med člani vedno lepa sloga in sporazumljenje, vzajemnost in popustljivost. Ako bi odbor kaj prezrl ga je treba opozoriti, kakor ste storili to Vi, tov. dopisnik. A tudi to je umestnejše pri zborovanju. Zakaj ste, recimo, zadnjič v Sesišanu molčali, ko je nekdo predlagal za prihodnje zborovanje Divač? Ko bi se zglasili proti predlogu, bi se prihodnje zborovanje morda vršilo v Komnu. Pri naših zborovanjih pa je tako: Eden predlaga, kakor mu je pač všeč, drugi vzdigne roke — predlog sprejet. Kdo je potem kriv, da odbor ne vpoštevata želje poedinca? On sam, ker je odboru ni javil. Kdo je sklenil, da zborujemo v Divači? Društvo pri zborovanjih v Seljanu, ne pa odbor. Ako ste, cenjeni tovariš, glasovali za predlog, ni se Vam treba zdaj pritoževati; ako ste molčali, pomnite, da kdor molči potrjuje. Ako ste pa morda bili odsotni in se zborovanju ne udeležujete. Vam mora biti pač vseeno, kje se zboruje. Sicer pa tudi ni na koncu sveta, čeprav enkrat zborujem kje na periferiji okraja, saj okraj sam pač ni tako obsežen. Spoznavajmo krasoto domačije svoje, da jo v ljubimo, da jo bomo znali prav ceniti in spoštovati!

Napram odboru pa bodimo tudi pravični! Sami smo si ga izvolili. Potrpimo torej, četudi „ne simpatizujemo“ z njim. Sicer pa imajo te Vaše besede tudi čuden odmev. Ako volilci s kandidatom ne simpatizujejo, čemu ga potem volijo? Odbora nam pač ni nihče postavil ali usilil, izbrali smo si ga sami. Ne pritožujemo se torej čezenj, ampak ko doba poteče, si lahko izvolimo novega. Za take diete pa, kakršne imajo odborniki, da se shajajo k sejam ter da opravljajo druge društvene posle, si tudi nobeden menda ne bo dovolil, da se bo smel vsak malkotno tako-le zaletati vanj brez posebnega vzroka. V društvu moramo delati vsi, vsak po svoji moči, ne pa samo odbor. Tega voli društvo zato, da vodi društ. delovanje. A če bomo zahtevali od odbora, da bo delal sam in da bomo le prežali nanj s svojo kritiko, potem seveda vsak-že ob izvolitvi hvaležno položi odborniško čast k našim nogam. — In bodite pravični! — bi Vi cenjeni tovariš sprejeli odbornišvo pod takimi pogoji?

Pritožujete se dalje, da dela odbor vedno po istem receptu kakor pred 20 leti, da vs vrše pri zborovanjih le suha predavanja, ki so za učiteljsko malo ali nič vredna. Utegnete trditi pravo tudi v tem. Toda, veste, pri nas ne više referenti kar na kljuki, odbor je pač vesel, da se kdo zglasil za predavanje. Snov je predavatelju prosta, dokler ne prekorači pravil! — odbor pa pri obstoječih razmerah ne sme biti izbirčen. Odtod „suha predavanja, ki so za učiteljsko malo ali nič vredna.“ Kako odpo-moči? To je čisto enostavno: Zglasite se, cenjeni tovariš, z boljšim predavanjem! Društvo Vam hvaležno izreče svoje priznanje!

Zmeniti bi se bilo še marsikaj, a težko je zlorabljati urednikovo strpljivost; zato dragi spodnjekraski kolega, na snidenje v Divači! V prid dobri stvari se žrtvujte še enkrat in pridite, dasi je za Vas res malo daleč. Pridite in pomenimo se tam prav po tovariškem, kje in kako izboljšati razmere! S tovariškim pozdravom! Svob.

—g— Nevarno je obolel tov. Anton Leban, nadučitelj v Komnu. Vrlemu tovarišu želimo, da se čimprej popolnoma pozdravi!

—g— V Dornbergu je umrla mati tov. Ignacija Križmana, gospa Lucija Križmanova, nadučiteljjeva vdova. Bila je vrla slovenska žena. Blag ji spomin, užaloščeni rodovini pa naše sozljaje!

—g— Potnujoče kmetijske šole. „Primorski gospodar“ nasvetuje kmetijske šole, to je: Kmetijski pot. učitelj bi se preseljeval iz kraja v kraj, posebno zvečer naj bi bilo predavanje. Začelo naj bi se z zimo, spomladi bi bil pouk na polju, na šolskem vrtu, v mlekar-nicah, poleti ob nedeljah. Vsekakor dobra misel, ali najbrže težko izvedljiva.

Istrske vesti.

—i— Iz Pomjana poročajo: Mislim sem, da se oglasi kak drugi rodoljub, ki sporoči, da smo letos vendar otvorili v naši vasi prvo na novo ustanovljeno šolo. Namenjeno je bilo, da se otvorita slovenski in italijanski razred, a ker so se pri vpisovanju šoloobveznih otrok od 124 le 4 (reci štirje) oglasili za italijanski razred, odpade s tem italijanska šola v naši vasi. Namesto tega se bo poučevalo 3 ure na teden italijanski jezik kakor predmet. S tem je skrb za našo šolo v Pomjansu končana. To je tem simpatičnejše, ko na našem županstvu še vedno gospoduje znani podajač Italijanov in

slovenski odpadnik Bartolič. Ali ni to žalostno? Ne samo žalostno, ampak tudi uganka je to, da v vasi, ki je tudi ob gori označeni priliki vzlic vsemu zavajaju tako lepo manifestirala svoj slovenski značaj — gospodujeta v občinskem zastopu italijanski mož in italijanski jezik! Občani, vzdamite se, napravite konec temu nečastnemu in, nenarodnemu stanju ter stresite s sebe jarem.

—i— Iz Buzeta pišejo: Dne 21. in 22. m. m. se je vršila seja občinskega zastopa. Glavni točki razprave sta bili obračun za leto 1909 in proračun za leto 1910. Iz vsake seje je razvidno, kako naš narod želi povsod — šole in je pripravljen žrtvovati vse možno, dočim c. kr. šolske oblasti delajo in — ne delajo. Vršile so se komisije, na vseh straneh, pobiral denar za potne stroške in šola je gotova — kje v spisih in na papirju. Nekdaj so šolske oblasti pritiscale, da so se postavljale šole, dočim jih narod, nabujkan od naših nerijateljcev, ni hotel. Sedaj je ravno nasprotno. Narod zahteva šole, ker je malce odprl oči, dočim šolske oblasti zatezajo in zavlačujejo kakor cesto Buzet — vsisveti, ki se je imela graditi menda že pred 30 leti.

Koroške vesti.

—o— Celovec. Šulmarka je razpisala šest štipendij po 150 K za tiste nem učiteljske učence, ki se zavežejo naučiti se slovenščine in napraviti maturo iz nje ter „delovati“ najmanj tri leta na „slovenskih“ šolah na Koroškem.

—o— Šolske vesti iz Koroške. Imenovan je za nadučitelja v Kotmarivasi Filip Harih v Lipi nad Vrbo, v Zg. Libučah Janez Grever v St. Danielu nad Piberkom, v St. Lipšu pri Rajneku Alojz Melcher v Auerlingu, v Smihelu na Gospasveskem polju učitelj Jože Bauer v Šmarjeti v Rožu. Predstavljeni so nadučitelji Jožef Horvat iz Blač v Pontabelji, začasni šolski vodja Karl Hribernig iz Kotmarivasi v Lipo pri Vrbi, učitelj Franc Rabl od Fare v Blače, učiteljica Marta Eichberger od St. Salvatorja v Sp. Dravberg, učiteljica Terezija Kravina iz Zabnice v Podkloster, podučitelj Tomaž Mošič iz Maloš v Borovlje in podučiteljica Marija Križek iz Zg. Milštata v Podkloster.

Splošni vestnik.

Poročila sta se v Črničah dne 9. t. m. Marica Prelovska, c. kr. poštarica in Franc Baša nadučitelj. Čestitamo!

Velike ustanove Avstrijske. V Wörishofnu na Bavarskem je umrl Josip Trič iz Prage. Zapustil je kapitala 460.000 K za tri ustanove za slepce, umobolne in slabotne. Letne obresti se porabijo za 36 štipendijev po 500 K. Svojo vilo pri Meranu je določil za azil.

„Na zdar!“ in nič več „Hvaljen bodi Jezus Kristus“? — Klerikalci obdelavajo še vedno učitelje, češ, da odpravljajo pri otrokih lep krščanski pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ ter jih učijo pozdravljati: „Dober dan!“ Zraven zavijajo oči proti nebu in se skandalizujejo; pa še kako! Ali pri tem klerikalci sami odpravljajo pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ in nadomeščajo ga z „Na zdar!“ ki so ga ukradli Sokolom. In če se srečujejo med seboj, se istotako pozdravljajo sami z „Na zdar!“ — „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ je pozabljen in odpravljen. Ker so ga odpravili, so pokazali, da jim je bilo presneto malo mar za oni „krščanski pozdrav“ in pokazali so se zopet za velike hinavce in svetohlince.

En milijon kron češki akademiji znanosti v Pragi. Arhitekt Wihl, ki je umrl 4. tm. v Pragi, je zapustil vse svoje velikansko imetje v znesku nad en milijon kron češki akademiji znanosti in umetnosti, da ga porabi v kulturne namene.

Krščansko-socialni učitelj telovadbe. Lani se je vložila ovadba proti 32 letnemu učitelju telovadbe Viljemu Ortnerju na Dunaju, da se je proti gojencem deškega zavetišča v Hernalsu, ki so bili izročeni njegovemu nadzorstvu, nespodobno vedel. Preiskava proti učitelju pa se je ustavila, ker ni bilo pravega dokaza za gorjo trditev. — Letos marca pa je spet trdilo več gojencev nemško-krščanskega telovadnega društva, da se je dotični učitelj zopet na enak način pregrešil. Začela se je zopet preiskava, zaradi katere je bil učitelj obtožen zavoljo hudodelstva zoper naravnost. Sodišče je obsodilo obtoženega na 6 mesecev ostra zapora. Čudno, da „Slovenec“ — molči!

Vdovsko učiteljsko društvo. Tozadnji inserat v Učit. Tovarišu je v toliko popravit, da znaša vsled sklepa zadnjega obnega zbora letnina za oženjene 20 K, za samce pa 12 kron.

Slovenska šolska Matica Gg. poverjenike prosimo, da čimprej upošlejo članarino in imenik članov, da ga sestavimo za Letopis. Kdor želi postati član S. S. M., naj pošlje letnino (4 K) kar naravnost na naslov S. S. M. v Ljubljani.

Kranjska okrajna učiteljska društva prosimo, da plačajo letnino (3 K) Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu.

Plemenit darovalec. Povodom otvoritve nove bolnišnice v Novem Jorku, ki je v zvezi